

Erfaring med myndighetene og rettssystemet

Terje Moss

Kvalitetsdirektør Grieg Seafood

**“Det er urettferdig. I Fiskeridirektoratet er det ingen nåde og ingen aksept for feil. Jeg lurer på om det er mennesker eller roboter som behandler saken”, sier Olavsén, som har jaktet hval i 50 år
(*Bergens Tidende 2. september 2008*)**

Erfaring med myndighetene og rettssystemet

- Lovverket
- Rømmingen
- Fikseridirektoratet
  - Melding
  - Besøk
  - Informasjon og dokumentasjon
- Fiskeridirektoratets rutiner.
- Anmeldelse
- Advokat
- Politiavhøyr
  - Vitne
  - Mistenkt
- Forelegg
- Rettssak
  - Tingretten
  - Lagmannsretten

Lovverket

- Lover
  - Grunnloven § 110 om Milieu
  - Straffeloven § 48 a om foretaksstraff; noen som handlet på vegne av selskapet og § 48 b om straffeutmålingen.
  - Akvakulturloven § 31 Straff ved forsettelig eller grovt uaktsomt overtredelse av bestemmelser i loven og forskrifter gitt i medhold til loven.
- Forskrifter
  - Driftsforskriften
    - § 5 Driften skal være teknisk, biologisk og miljømessig forsvarlig.
    - § 6 Kompetanse og opplæring (NB Husk dokumentasjon)
    - § 7 Beredskapsplan (Tilpasset MTB og mengde fisk på lokalitet)
    - § 8 Plassering og merking
    - § 31 Plikt til å forebygge og begrense rømming.
    - § 32 Meldeplikt ved rømming.
    - § 33 Gjenfangst etter rømt fisk. (Plikten gjelder fisk som er rømt og innenfor en radius på 500m)
    - § 34 Produksjonslys. Se egen forskrift

Forskrifter fots.

- IK-Akvakultur
  - §4 Plikt til internkontroll. Den som er ansvarlig for virksomheten skal sørge for at det innføres og utøves internkontroll i virksomheten, og at dette gjøres i samarbeid med arbeidstakerne.
- NYTEK
  - NS 9415
- Forskrift om lokalisering, utforming og tekniske krav til fyrlys, sjømerker og farvannsskilt som skal regulere ferdsele

Rømmingen

- Begrense omfanget
- Sette i verk alle tiltak iht beredskapsplanen
  - Sjefen
  - Gjenfangst
  - Dykkere
  - Fiskere
  - Melde om rømming straks man har anledning. Dette er situasjonsbestemt og gjøres etter konkret vurdering
- Dokumenter det som skjer
- Noter stikkord, hvem gjør hva og hva skjer når etc

Fiskeridirektoratet – Melding, besøk, informasjon og dokumentasjon

- Melding
  - Meld fra så raskt som mulig – telefon, fax, internett.
  - Tid er viktigere enn detaljer i meldingen
  - Detaljer kan sendes senere
- Besøk
  - Ha klart aktuelle prosedyrer ift hendelsen.
  - Ha klar evt relevante sjekklister etc
  - Brukerhåndbok
  - Beredskapsplan
- Informasjon og dokumentasjon
  - Gi korte, klare svar
  - Svar kun med det du vet av fakta
  - Ikke spekuler i årsak til rømmingen dersom denne ikke er helt åpenbar.
  - Dette gjelder også dersom FD forlanger utvidet rapport.
  - Spør om det er noe mer enn det som er i verksatt av de ansatte som skal gjøres ifm sikring av anlegget, gjenfangst, fiskere etc.

Fiskeridirektoratets rutiner. (reg. sør)

1. Beskrive rømmingstilfelle
  1. Skjema del 1 mottatt dato/kl
  2. Navn
  3. Lokalitet
  4. Konsesjon nr.
  5. Kontaktperson
  6. Annet
2. Ved mottatt ”Melding om rømming del 1” skal den omgående faks/mailes:
  1. Regiondirektør
  2. Fiskeridirektoratet
  3. Fylkesmannen
  4. Mattilsynet
  5. Politi/lensmann
  6. Norge jeger og fisk
3. Ved synfaring
  1. Utstyr
    - Fotoapparat
    - Overtrekksdress
    - Desinfeksjonsmiddel
    - Redningsvest
    - Notatblokk

Fiskeridirektoratets rutiner. forts

3. Ved synfaring fots
    2. Viktig å få avklart
      - Hendelsesforløpet
      - Værforhold
      - Sjekk blink/radarreflektor
      - Sjekk driftsjournal
      - Loggføring
    3. Rapportskriving etter synfaring
      - Bilder
    4. Pressemelding
    5. Melding om rømming del 2
      - FD
      - Fylkesmanne
      - Mattilsynet
- Vurdere: - Pålegg om utbedring
                                  - Etterkontroll

Anmeldelse

- FD har instruks om at alle rømminger skal i utgangspunktet politianmeldes.
- FD må beskrive rømmingen, årsaken og mulige lovbrudd.
- Du får ikke beskjed fra politi eller FD at du er anmeldt til politiet – som oftest skjer dette via presse.
- Politiet skal i utgangspunktet være dyktig til å finne ut hav som har skjedd og om det er begått lovbrudd.
- Politiet kan ingenting om oppdrett

Politiavhør

- Vitne
  - Første steg hos politiet er å kalle aktuelle personer inn til avhør, og i utgangspunktet stiller du med status som vitne.
  - Et vitne er en person som gir en forklaring om hva han eller hun i et visst tilfelle har sett, hørt, tenkt, ment, følt eller sagt.
  - Svar kort og konkret – ta pauser og tenk.
  - Det du sier må være sant
  - Si det du husker og vet, ikke spekulere om f.eks årsaker til rømming dersom ikke dette er ”allment” kjent.
  - Prøv å unnlate å referere til hva andre har sagt.
  - Husk du kan unnlate å svare dersom du er usikker eller ikke husker.
  - I Norge plikter enhver å møte og forklare seg som vitne for retten, men ingen har plikt til å møte frem for politiet eller til å forklare seg for politiet.
  - I retten har du plikt til å fortelle sannheten og du må forsikre at du vil gjøre det.
- Mistenkt
  - Som mistenkt har du utvidede rettigheter ift som vitne
  - Du kan nekte å forklare deg både for politiet og for retten
  - Om dette er lurt er en annen sak
  - Forklarer du deg uriktig så er ikke dette straffbart, det er det dersom du er vitne.
- Flere avhør
  - Ved flere avhør så har politiet som oftest en teori de vil underbygge – vær varsom med å utdype tidligere uttalelser som vitne.
  - I de fleste saker så er det uttalelser fra vitner som har vært de viktigste bevisene i retten

Forelegg

- Etter at politietterforskningen er ferdig blir saken enten henlagt eller så blir den levert til statsadvokaten.
- Statsadvokaten skal på bakgrunn av bevisene vurdere om selskapet eller enkelt personer skal ilegges forelegg.
- Når forelegg ilegges må det vedtas eller ikke vedtas innen 14 dager.
- Et forelegg er ikke rettskraftig og blir ikke gjenstand for samme oppmerksomhet som en rettssak
- Man kan forhandle på botens størrelse.
- En må ta en grundig vurdering om man skal vedta eller ikke vedta forelegget.
- Man ta en ”kost-nytte” vurdering – såkalt prosessøkonomiske hensyn.
- Å kjøre en rettssak tar tid og ressurser og skaper ofte publisitet (ofte negativ)
- Men det er surt å gi seg uten kamp.
- Nekter man å godta forelegget så blir saken sendt til rettssystemet.

Rettssak

- Tingretten
  - Første rettsinstans er tingretten.
  - I tingretten er det en tingdommer og 2 lekdommere (”vanlige folk”)
  - Dommerne har ikke tilgang på saksopplysninger, politiavhør eller lignende
  - Det er kun det som sies og vises fram i retten dommerne skal bruke som informasjon i saken,
  - Dersom ikke vitnet huske eller forklarer seg annerledes i retten enn i politiavhør, kan aktor lese opp politiavhørene i retten.
  - Man må være godt forberedt til møte med retten.
  - Tenk gjennom hvordan man skal forklare personer som ikke kjenner skane, oppdrett osv hva som er det viktigste du mener de skal vite.
  - Hjelpemidler kan brukes
- Lagmannsretten
  - I Lagmannsretten er det 3 dommere og 4 lekdommere
  - Dommerne i lagmannsretten er mer erfarne enn de som er i Tingretten